

Herinneren

Jou herinneren
is jou ontmoeten.

Jou herinneren
is jou weer zien.

Jou herinneren
is het goede van jou
voort laten leven.

Jou herinneren
is loslaten wat
tot de dood behoort.

Jou herinneren
is loslaten wat
voorbij is.

Jou herinneren
is loslaten wat
onvruchtbaar bleek.

Jou herinneren
is loslaten wat de
toekomst brengt.

Jou herinneren
is jou nog eens
anders zien.

Jou herinneren
is jou zien vanuit
een ander levenslicht.

Jou herinneren
is stilstaan om
verder te kunnen gaan.

Marinus van den Berg.

Het Dolhuys: museum voor de Psychiatrie

Al eerder dit jaar reisde een groepje mensen van het Basisberaad naar het Dolhuys, in augustus werd het nog eens gedaan. In augustus stapten circa twintig mensen de trein in naar Haarlem om het museum voor de Psychiatrie nog eens te bezoeken.

Na een uurtje treinen en een korte wandeling door Haarlem kwamen we aan bij een monumentaal pand. Een mooi pand, dit belooft veel goeds! Het pand heeft een geschiedenis van zichzelf: in 1320 is het opgezet als leprozenkolonie, in 1550 werd het een 'Leprozen, Pest- en Dolhuys'. Nu doet het dienst als museum voor de Psychiatrie. Een pand dus dat bijna 700 jaar dienst doet in de gezondheidszorg.

'Een ontdekkingsreis door de wereld van de waanzin', zo meldt de uitnodiging die we bij binnenkomst ontvangen. Het pand is zoveel mogelijk in zijn oorspronkelijke staat gelaten, in elke ruimte is een stukje geschiedenis van de psychiatrie te vinden. Met de uitnodiging, die tevens een routebeschrijving is, wandelen we door het museum.

Wat mij opviel is hoe 'jong' en hoe 'oud' de psychiatrie is. Psychiatrie als wetenschap is relatief jong. In de 17e en 18e eeuw was er een zeer bescheiden (wetenschappelijke) belangstelling voor de 'dollen': het aantal 'asielen' voor de dollen nam toe, syndromen werden opgetekend en verder uitgewerkt. Pas in de loop van de 19e eeuw kwam de psychiatrie uit de boeien. Pinel deelde de symptomen op in melancholie, manie, dementie en idiotie. Ook Freud heeft eind 19e, begin 20e eeuw een belangrijke bijdrage geleverd (het belang van het onderbewuste en de hang naar de ver-

boden en verdrongen behoeften). 'Gekken' en 'dollen' zijn er echter door de eeuwen heen altijd al geweest. In de Middeleeuwse tijdsgeest werden 'dollen' gezien als 'heksen' of door geesten bezeten. De gevolgen laten zich raden. Geestesuitdrijving en exorcisme werd gezien als kuur tegen de dolheid. Heksen, die reddeloos door de duivel waren bezeten, kwamen terecht op de brandstapel. In latere tijden werden de 'dollen' opgesloten in de dolhuizen, een soort 'bewaaruizen'. Niet alleen in Haarlem, meer steden hadden hun eigen 'dolphuys'.

Wandelend door het museum trekt de geschiedenis van de psychiatrie aan je voorbij. Een kamer van de in een inrichting opgenomen patiënt: wat kleding, een paar boeken, veel pillen en een pakje sigaretten. Bij het openen van een kast start een geluidsopname waarbij de betrokken persoon begint te vertellen over zijn ervaringen. Mijn oog valt op het boek 'God is in de war, Hij denkt dat Hij Pieter is', een ervaringsverhaal dat de landelijke media heeft gehaald.

Schuin tegenover deze kamer is een ouderwetse isoleercel. Het lichtschijnsel uit de gang verraadt dat het een ruimte van twee bij twee meter is, maar als de deur dicht is verdwijnt het ruimtelijk inzicht. Een beklemmend gevoel overheerst. Een damesstem vertelt hoe 24 uur eenzame opsluiting haar dreef tot

waanzin. Iets verderop zijn videobeelden van mensen die met touwen worden vastgebonden aan hun bed. Een somber beeld van hoe de psychiatrie geweest is.

Een ruimte met grote boekenkasten, een riant bureau en een paar comfortabele stoelen. Duidelijk de werkruimte van een psychiater, laat 19e of begin 20e eeuw. De opengeslagen boeken laten de gangbare theorieën rond de psychiatrie van die tijd zien. Slechts de twee in het bureau verzonken beeldschermen, waarop informatie op te vragen valt, verraden dat de kamer recentelijk is gebouwd. Aan de muur hangen portretten van mensen die van invloed zijn (of zijn geweest) binnen de psychi-

atrie. De rode telefoons in de gang en de kamer ernaast vertellen het verhaal van de cliënt: hoe hebben mensen zelf hun zorg ervaren?

Met een stethoscoop in het oor, word je in een van de laatste kamers in vogelvlucht nog eens door de geschiedenis van de psychiatrie geleid. Het begint bij de Middeleeuwse brandstapel: wanneer je de stethoscoop op het linker microfoontje legt, hoor je het pleidooi van een geneesheer die verklaart dat een vrouw bezeten is door de duivel. Bij het rechter microfoontje hoor je de wanhopige vrouw. Het middelste microfoontje vertelt de uitspraak van de rechter. Via de verschillende zuilen in de ruimte loop je letterlijk door de psychiatrie

heen: de brandstapel, het dolhuys, de experimenten, het onderzoek, om te eindigen bij vermaatschappelijking en herstel.

In de laatste ruimtes zijn wisselende exposities van ervaringsdeskundige kunstenaars, met om de hoek een galerie. Het Dolhuys biedt met films, foto's en geluid een uitgebreid beeld van de geschiedenis van de (westerse) psychiatrie, te veel om in een middag te bekijken. Zeker de moeite waard om nog eens te bezoeken, of als je nog niet geweest bent: ga er naar toe!

Bas van Bellen

Fotografie: Het Pest- en Dolhuys, Haarlem

ingezonden

Loodgieter gezocht op de zaterdagavond

Wat ga je doen als er in je huis op een zaterdagavond het water van de afvoer via de WC je huis binnenstroomt? Trek je je zwemvliezen, je badkleding en je lieslaarzen aan en ga je daarna een rondje zwemmen in je nieuwverworven eigen zwembad of hoe los je zo iets op.

Je probeert eerst via je telefoongids en je adressenboekje je huiseigenaar te bereiken alsmede je verzekeringsagent. Ook is het wel gemakkelijk als je naast de telefoon een draadloos exemplaar bij je hebt.

Gelukkig is het duidelijk voor je huiseigenaar dat er snel een loodgieter moet komen die oorzaak en gevolg zullen verhelpen. Na een tweede telefoontje voor het juist verstrekken van gegevens waar de loodgieter naar toe kan komen hoop je dat ze de oorzaak van de lekkage snel verholpen hebben. De loodgieters hebben van de huiseigenaar echter een opdracht gekregen van dwelien met de kraan open. Je

moet echter niet verwachten dat ze naar de aanwijzingen van een leek over de eventuele oorzaak van het probleem ook werkelijk luisteren. Je moet je als huisbewoner dan heel rustig houden als

daarna voor de tweede maal op zaterdagavond je gang en woonkamer weer vol loopt.

Je zoekt dan weer contact met je huiseigenaar. Maar als het zaterdagavond is, vakantietijd en er een leuk programma op de T.V. is, is het erg moeilijk om een verzoek om hulp voor een loodgieter voor een tweede maal daadwerkelijk uitgevoerd te krijgen.

Degene die je dan aan de telefoon helpt heeft ook

nog het lef om te vragen of het werkelijk noodzakelijk is dat er weer een loodgieter komt. Maar aandringen helpt goed. Ze zullen dan weer een loodgieter sturen. Wat doe je echter als er verder geen actie ondernomen wordt en er verder geen andere loodgieter komt opdagen!

Gewoon gaan zwemmen in je nieuwverworven zwembad. Zwemvliezen aan, snorkel om en heerlijk verder extra vakantie vieren met een glas tropical fruit? Nee dus!

Na heel wat bellen, voor een loodgieter die je op de zaterdagavond volgens melding in de telefoongids alle 24 uur kunt bereiken, zijn er werkelijk heel weinig die echt deze vermelding serieus nemen.

Maar het zwembad hoeft je niet te gaan realiseren en met hulp van de noodloodgieter die echt op zaterdagavond zijn werk bij je gaat uitvoeren wordt de oorzaak van het euvel en de gevolgen snel en met goed gevolg opgelost. Hulde voor deze zaak.

Veel dank
Nellie